

QORTI TAL-APPELL

IMHALLFIN

**S.T.O. PRIM IMHALLEF JOSEPH AZZOPARDI
ONOR. IMHALLEF GIANNINO CARUANA DEMAJO
ONOR. IMHALLEF NOEL CUSCHIERI**

Seduta ta' nhar il-Hamis, 31 ta' Jannar, 2019

Numru 18

Rikors numru: 1054/07 MCH

Perla Hotels Limited (C7455)

v.

Blye Engineering Co. Ltd (C8256)

Preliminari

1. Dan hu appell magħmul mis-socjeta` konvenuta Blye Engineering Co. Ltd [is-socjeta` appellanti] mis-sentenza mogħtija fil-15 ta' Ottubru, 2013, [is-sentenza appellata], mill-Prim'Awla tal-Qorti Civili [l-ewwel Qorti], li permezz tagħha dik il-Qorti filwaqt li astjeniet milli tiehu konjizzjoni tal-ewwel zewg talbiet tas-socjeta` attrici Perla Hotels Ltd [is-socjeta` appellata] u laqghet it-tielet u r-raba' u l-hames talba tagħha, ordnat lis-socjeta` konvenuta tirrifondi s-somma ta' €6,988.12

(Lm3,000.00) u awtorizzat lis-socjeta` attrici li taht is-sorvelljanza tal-Perit Raymond Spiteri tezegwixxi hi stess ix-xogholijiet kollha necessarji sabiex titnehha s-sistema in kwistjoni, bl-inqas hsara, fi zmien tliet xhur mid-data tas-sentenza u l-apparat kollu jinghata lura lis-socjeta` appellanti, kollox a spejjez ta' din tal-ahhar. Il-kontro-talba tas-socjeta` appellanti giet michuda u l-ispejjez kollha tal-proceduri, inkluz dawk tal-kontro-talba ghandhom jithallsu mill-istess socjeta` appellanti.

Mertu

2. Illi s-socjeta` appellata fethet dawn il-proceduri fejn talbet lill-ewwel Qorti:

“1. Tikkundanna lis-socjeta` konvenuta sabiex, f'dak iz-zmien qasir u perentorju illi tistabilixxi dina l-Onorabbli Qorti ghal dan l-iskop u taht id-direzzjoni u supervizjoni ta' Ingenjier Mekkaniku li jigi nominat ghall-istess skop, taghmel u tezegwixxi, a spejjez tal-istess socjeta` konvenuta, dak kollu necessarju sabiex is-sistema ta' *air-conditioning* u *hot water* installata mis-socjeta` konvenuta gewwa l-lukanda tas-socjeta` attrici ossija 'Gorgianis Hotel' fil-Bajja ta' San Gorg, San Giljan tigi reza funzjonabbli, *commissioned* u jsir *hand over* tal-istess sistema lis-socjeta` attrici, skont il-kwalita` u l-mod imwieghed;

“2. Fin-nuqqas, tawtorizza lis-socjeta` attrici sabiex tezegwixxi, okkorendo bl-opera tal-istess Ingenjier Mekkaniku nominat, dawk ix-xoghlijiet kollha mfissra fl-ewwel talba attrici, a spejjez ta' l-istess socjeta` konvenuta;

“3. Fl-eventwalita` ili jirrizulta illi x-xoghlijiet mfissra fl-ewwel talba attrici ma jistghux isiru, tiddikjara illi s-sistema ta' *air-conditioning* u *hot water* gewwa l-lukanda tas-socjeta` attrici ossija 'Gorgianis Hotel' fil-Bajja ta' San Gorg, San Giljan, ma hijiex tal-kwalita` pattwita u konsegwentement tordna x-xoljiment tal-kuntratt tal-bejgh u installazzjoni tal-istess sistema u r-rifuzjoni ossija hlas lis-socjeta` attrici tas-somma ta' tlett elef liri Maltin (Lm3000) gja` imhallas mis-socjeta` attrici lis-socjeta` konvenuta akkont tal-prezz tal-istess sistema;

“4. Konsegwentement ghat-tieni talba attrici tordna wkoll lis-socjeta` kovenuta sabiex tnehi s-sistema ta' *air-conditioning* u *hot water* minn gewwa l-lukanda tas-socjeta` attrici ossija 'Gorgianis Hotel' fil-Bajja ta' San Gorg, San Giljan, kif ukoll illi tirripristinata l-lukanda fl-istat originali taghha b'konsegwenza tat-tnehhija ta' tali sistema, dana kollu f'dak iz-zmien qasir u perentorju li jigi ffissat minn din l-Onorabbli Qorti, okkorrendo taht id-direzzjoni u s-supervizjoni ta' l-istess Ingenjier Mekkaniku nominat, u a spejjez ta' l-istess socjeta` konvenuta;

“5. Fin-nuqqas, tawtorizza lis-socjeta` attrici sabiex tezegwixxi, okkorrendo bl-opera tal-istess Ingenjier Mekkaniku nominat, dawk ix-xoghlijiet kollha necessarji sabiex is-sistema konsejata u nstallata mis-socjeta` konvenuta tigi mnehhija mil-lukanda tas-socjeta` attrici u ritornata lis-socjeta` konvenuta, kif ukoll illi l-lukanda tigi ripristinata l-lukanda fl-istat originali tagha b'konsegwenza tat-tnehhija ta' tali sistema, dana kollu a spejjez ta' l-istess socjeta` konvenuta;

“Bl-ispejjez kontra s-socjeta` konvenuta li minn issa hi ngunta ghas-subizzjoni”.

3. Is-socjeta` appellanti pprezentat ir-risposta guramentata taghha fejn eccepiet li t-talbiet tas-socjeta` appellata kienu infondati fil-fatt u fid-dritt ghar-ragunijiet hemm imfissra, filwaqt li pprezentat rikors guramentat rikonvenzjonali fejn talbet:

“a) Tiddikjara li, minhabba l-inadempjenza kuntrattwali kapriccjuza da parti taghha kif spjegat hawn fuq, ir-rikonvenzjonata ddekadiet mill-beneficcju tat-terminu ai termini tal-artikolu 1068 u 1079 tal-Kodici Civili (Kap. 16);

“b) Tiddikjara li l-esponenti esegwiet l-appalt moghti lilha mir-rikonvenzjonata skond l-arti u s-sengha u ai termini tal-ftehim/acknowledgement of order (Dok. A) u ghalhekk ghandha tithallas mir-rikonvenzjonata l-bilanc kollu minnha dovut skond it-*Transaction History* (Dok. RM1) u d-dokumenti l-ohra esebiti;

“c) Tikkundanna lir-rikonvenzjonata thallas lill-esponenti s-somma bilancjali minnha dovuta ta' tlieta u tletin elf sitt mija u wiehed liri Maltin u tmienja u sebghin centezmu (Lm33601.78) kif fuq spjegat;

“Bl-ispejjez u bl-imghax kummercjali kontra s-socjeta` rikonvenzjonata li r-rapprezentanti taghha huma minn issa ngunti ghas-subizzjoni”.

Rikors *ab omissa decisione* tas-socjeta` appellanti

4. Wara li kienet inghatat is-sentenza appellata, l-appellanti pprezentat rikors fit-22 ta' Ottubru 2013, li permezz tieghu talbet lill-ewwel Qorti tiddeciedi fuq zewg punti ta' ligi u fuq punt iehor ta' natura teknika mfissra fl-istess rikors, u li kienu gew sollevati waqt it-trattazzjoni tal-kawza.

5. Is-socjeta` appellata wiegbet fir-rigward, li l-punti li dwarhom kienet qed jintalab decizjoni kienu tressqu quddiem l-ewwel Qorti fit-trattazzjoni tal-kawza u/jew fin-nota ta' sottomissjonijiet finali taghha u ghalhekk ir-rikors tas-socjeta` appellanti ma jinkwadrax fit-termini tal-Artikolu 235 tal-Kodici ta' Organizzazzjoni u Procedura Civili.

6. L-ewwel Qorti permezz tad-digriet taghha tal-11 ta' Novembru, 2013, iddecidiet li “... *l-ilmenti tar-rikorrenti ma jirrigwardawx talba avanzata fir-rikors promotur jew fil-kontrotalba, tichad it-talba.*”.

L-Appell

7. Is-socjeta` appellanti pprezentat ir-rikors tal-appell taghha fid-19 ta' Novembru, 2013, fejn talbet lil din il-Qorti sabiex tirrevoka u thassar is-sentenza appellata, billi tiddeciedi l-kawza abbazi tar-rapport tal-ewwel perit tekniku, filwaqt li tichad it-talbiet kollha tas-socjeta` appellata

u tilqa' l-kontro-talba taghha sabiex b'hekk is-socjeta` appellata tigi kkundannata thallasha l-bilanc fis-somma ta' €74,521.10, bl-imghax u bl-ispejjez.

Ir-Risposta tal-Appell

8. Fir-risposta tal-appell, is-socjeta` appellata wiegbet preliminarjament li l-appell gie pprezentat *fuori termine*. Hija fissanet hekk din l-eccezzjoni dwar l-appell odjern:

I. APPELL NULL (FUORI TERMINE)

“Illi, in liena preliminari, is-socjeta` rikorrenti umilment tirrileva ili s-sentenza appellata inghatat nhar il-**15 ta' Ottubru 2013**, u ghalhekk l-appellanti kellha, skond id-disposizzjonijiet tal-Artikolu 226(1) tal-Kapitolu 12 tal-Ligijiet ta' Malta, sal-**4 ta' Novembru 2013** sabiex tipprezenta l-appell taghha;

“Illi, madankollu, permezz ta' rikors, allegatament *ab omissa decisione*, tat-**22 ta' Ottubru 2013**, l-appellanti talbet lill-Ewwel Qorti, skond id-disposizzjonijiet tal-Artikolu 235 tal-istess Kapitolu 12 tal-Ligijiet ta' Malta, sabiex: ‘joghghobha tiddeciedi skond il-ligi z-zewg punti ta' ligi u l-punt ta' natura teknika’ li gew indikati fl-istess imsemmi rikors;

“Illi, permezz ta' digriet tal-11 ta' Novembru 2013, l-Ewwel Qorti, gustament, cahdet it-talba tal-appellanti kif dedottabilli **z-zewg punti ta' ligi u l-punt ta' natura teknika li gie bbazat fuqhom ir-rikors tal-appellanti tat-22 ta' Ottubru 2013 la kienu gew avvanzati fir-rikors guramentat promutorju tal-esponenti, u lanqas fil-kontro-talba tal-appellanti**;

“Illi, fil-fatt, iz-zewg punti legali li gew identifikati mill-appellanti fir-rikors taghha tat-22 ta' Ottubru 2013 kienu jirrigwardaw il-principju *caveat emptor* u l-inapplikabilita` tal-Kapitoli 378 u 427 tal-Ligijiet ta' Malta – **li, effettivament, la ssemew fir-rikors guramentat promutorju tal-esponenti, u lanqas fil-kontro-talba tal-appellanti** – filwaqt illi l-punt tekniku li ssemma fl-istess rikors kien jirrigwarda l-*bulk storage gas tank*, **li wkoll la ssemma fir-rikors guramentat promutorju tal-esponenti, u lanqas fil-kontro-talba tal-appellanti**;

“Illi s-suespost qieghed jinghad f’cirkostanzi fejn, kif gja`gie rilevat fir-risposta tal-esponenti tal-5 ta’ Novembru 2013 ghar-rikors tal-appellanti tat-22 ta’ Ottubru 2013, id-disposizzjonijiet tal-Artikolu 235 tal-Kapitolu 12 tal-Ligijiet ta’ Malta huma cari daqs il-kristall, u jghidu testwalment illi:

“Meta l-qorti tal-ewwel grad thalli barra fid-ecizjoni **wahda mit-talbiet proposti**, ma jinghatax appell ab omissa decisione:

Izda, kull wahda mill-partijiet tista’, fiz-zmien ta’ hmistax-il jum minn dakinhar tas-sentenza, bil-mezz ta’ rikors, titlob lill-qorti tal-ewwel grad li **taqta’ dik it-talba**; fuq dan ir-rikors, wara li l-partijiet jigu mharrkin mill-gdid, il-qorti tiddeciedi **fuq dik it-talba**; f’dan il-kaz, iz-zmienghall-appell mis-sentenza kollha, jew minnkull parti minnha, jibda jghodd minn dakinhar tal-ahhar decizjoni”.

“Illi, fil-fatt, l-ilmenti tal-appellanti fir-rikors taghha tat-22 ta’ Ottubru 2013 ma kienux illi kien hemm xi talbiet li kienu gew avvanzati fir-rikors guramentat promutorju tal-esponenti jew fil-kontro-talba tal-istess appellanti li ma kienux gew decizi, izda kienu jirrigwardaw biss sottomissjonijiet li kienu saru mil-istess appellanti fil-mori tal-kawza, u li, skond l-istess appellanti, ma kienux gew adegwatament indirizzati mill-Ewwel Qorti fis-sentenza appellata;

“Illi, ghal kull buon fini, ghandu jinghad illi l-istess ilmenti tal-appellanti, kif dedotti fir-rikors taghha tat-22 ta’ Ottubru 2013, **lanqas ma kienu jirrigwardaw eccezzjonijiet li kienu tqajmu mill-esponenti jew mil-istess appellanti**, u ghalhekk lanqas ma jiswa l-argument tal-appellanti, kif dedott fir-rikors tal-appell taghha, illi l-kelma ‘talbiet’ fl-Artikolu 235 tal-kapitolu 12 tal-Ligijiet ta’ Malta tinkludi wkoll ‘eccezzjonijiet’;

“Illi issa, pero` l-appellanti qed tghid illi, bs-sahha tal-ahhar parti tal-Artikolu 235 tal-Kapitolu 12 tal-Ligijiet ta’ Malta, hija kellha ghoxrin (20) jum mid-data tad-digriet, ossija mill-11 ta’ Novembru 2013, sabiex tipprezenta r-rikors ta’ l-appell taghha, u cjoe` sat-2 ta’ Dicembru 2013;

“Illi, madanakollu, dan, fil-fehma umli tal-esponenti, **jikkostitwixxi abbuz serju mil-ligi tal-procedura, billi jkun verament facli ghal kull parti f’kull kawza illi tidentifika ‘punt’ li jkun issemma f’xi stadju tal-proceduri quddiem l-Ewwel Qorti – f’dan il-kaz, f’sitt (6) snin ta’ proceduri – u tipprezenta rikors ab omissa decisione biex tirbah aktar zmien mit-terminu ta’ ghoxrin (20) jum stabbilit mil-ligi ghall-prezentata tal-appell taghaha**;

“Illi, fil-kaz odjern, kif, sa certu punt, gja` gie deciz mill-Ewwel Qorti fid-digriet taghha tal-11 ta’ novembru 2013, **ir-rikors tal-appellanti tat-22 ta’ Ottubru 2013 kjarament ma kienx jikkwalifika bhala rikors ab omissa decisione skond id-disposizzjonijiet tal-Artikolu 235**

tal-Kapitolu 12 tal-Ligijiet ta' Malta, u ghalhekk m'huwiex minnu li l-istess appellanti kellha sat-2 ta' Dicembru 2013 biex tipprezenta l-appell odjern, **izda kellha biss sal-4 ta' Novembru 2013** skond id-disposizzjonijiet tal-Artikolu 240 tal-istess imsemmi Kaptiolu 12 tal-Ligijiet ta' Malta;

“Illi billi l-appell tal-esponenti gie pprezentat fid-19 ta' Novembru 2013, dan kjarament gie pprezentat *fuori termine*;

“Illi, konsegwentement, fil-fehma umli tal-esponenti, din l-Onorabbli Qorti ghandha, prevja li tiddikjara l-appell bhala irritu u null ghaliex gie pprezentat *fuori termine*, tastjeni milli tiehu aktar konjizzjoni tal-istess appell, bl-ispejjez kontra l-appellanti.”

Konsiderazzjonijiet ta' din il-Qorti

9. Din il-Qorti ser tibda billi tikkunsidra l-eccezzjoni tan-nullita` tar-rikors tal-appell sollevata mis-socjeta` appellata, ghax jekk din tigi milqugha u jigi stabbilit li l-appell kien gie prezentat *fuori termine* skond l-Artikolu 226[1] tal-imsemmi kodici, allura tieqaf hawn u ma jkunx il-kaz li tikkunsidra ulterjorment l-appell.

10. In linea legali u f'materja ta' termini jigi osservat li kif jinsab konsolidat fil-gurisprudenza taghna l-osservanza tat-termini stabbiliti kemm fil-Kodici ta' Organizzazzjoni u Procedura Civili, u kif ukoll f'ligijiet ohra specjali li jirregolaw il-kondotta tal-proceduri quddiem qorti jew tribunal, huma ta' ordni pubbliku u ma jistghux bl-ebda mod jigu injorati, u lanqas bil-kunsens tal-partijiet rinunzjati jew mibdula¹. Dan ghal

¹ Ara App. Inf., **Mirjana Kovecevic v. Myoka Management Ltd**, deciz 12 ta' Frar, 2010, App. Inf., **Kenneth Abela v. Aplan Limited et**, deciz 6 ta' Frar, 2008; App.S. **Giuseppe Caruana v. Charles sive Charlie Psaila**, deciz 21 ta' Marzu, 1997;

ragunijiet ta' certezza u wkoll ta' uniformita`². Ghalhekk l-inosservanza taghhom tista' sahansitra tigi sollevata mill-Qorti *ex officio* u galadarba jiskadi t-terminu stabbilit mil-ligi, id-dritt ta' azzjoni jintilef³.

11. Il-Qorti tirrileva li fil-kaz **Muscat v. Malta**⁴ il-Qorti Ewropeja stqarret is-segweni dwar it-termini stabbiliti mil-ligi domestika fir-rigward tal-prezentata ta' appell:

“The rules governing the formal steps to be taken and the time-limits to be complied with in lodging an appeal are aimed at ensuring the proper administration of justice and compliance, in particular with the principle of legal certainty⁵ ... Those concerned must expect those rules to be applied [see *Nakov v The Former Yugoslav Republic of Macedonia*, dec. no. 68286/01, 24 October 2002]. It is incumbent on the interested party to display special diligence in the defence of his interests [see *Teuschler v Germany* dec. no. 47636/99, 4 October 2001 and *Sukhorubchenko v Russia*, no. 69315/01 para. 41-43, 10 February 2003]”.

12. Fil-kaz odjern, il-Qorti tosserva li t-terminu kontemplat fl-artikolu precitat kellu jibda jiddekorri mid-data tas-sentenza, jigifieri mill-15 ta' Ottubru 2013 li hija d-data ta' l-ahhar “decizjoni” u mhux mid-data tad-digriet moghti mill-ewwel Qorti fil-11 ta' Novembru 2013 li permezz tieghu korrettement cahdet it-talba maghmula abbazi tal-artikolu 235 tal-imsemmi kodici, sabiex jigu trattati l-punti sollevati minnha.

² App. Kost. 11/2010, **Av. Leslie F. Grech pro et noe et v. Nazzareno Vassallo et**, deciz 26 ta' Gunju, 2015, App. Inf., **Salina Wharf Marketing Limited v. Malta Tourism Authority**, deciz 12 ta' Dicembru 2007.

³ Ara App. Kost., **Gama Said Karfus v. Kummissarju tal-Pulizija et.**, deciz 26 ta' Mejju, 2006.

⁴ Appl. 24197/10.

⁵ Sottolinear ta' din il-Qorti

13. Il-ligi bl-artikolu 235 ma thalli l-ebda lok ghal dubbju: ir-rikors dwar *omissa decisio* jista' biss jitressaq fejn ma tkunx inqatghet talba mressqa minn wiehed jew aktar mill-partijiet fis-sentenza tal-ewwel Qorti. Tali talba tista' tkun biss tressqet quddiem l-ewwel Qorti permezz tar-rikors guramentat jew permezz ta' kontro-talba. L-ewwel Qorti fid-digriet taghha tal-11 ta' Novembru, 2013, iddecidiet li l-punti li dwarhom talbet decizjoni is-socjeta` appellanti ma kienux jirrigwardaw talba li kienet tressqet b'dan il-mod u ghalhekk cahdet it-talba ghal decizjoni fuq dawk il-punti.

14. Is-socjeta` appellanti stess fir-rikors taghha tat- 22 ta' Ottubru, 2013, tghid li z-zewg kwistjonijiet ta' natura legali li kienet qeghda tilmenta li naqset li tiehu decizjoni fuqhom l-ewwel Qorti, kienu tressqu minnha waqt it-trattazzjoni tal-kawza. Imbaghad fil-paragrafu 5 tal-istess rikors, is-socjeta` appellanti taghmel riferenza ghal punt ta' natura teknika sollevat minnha u li tghid li wkoll ma kinitx inghatat decizjoni fuqu. Is-socjeta` appellanti bl-ebda mod ma torbot l-ilmenti taghha b'riferenza ghal xi talba maghmula minnha jew mis-socjeta` appellata u ghalhekk ic-cahda tal-ewwel Qorti hija legalment korretta bil-konsegwenza li d-dekorriment tat-terminu ta' ghoxrin jum ghall-prezentata tal-appell kellu jibda jiddekorri mid-data tas-sentenza u mhux mid-data tad-digriet moghti fil-11 ta' Novembru 2013.

15. Ghaldaqstant il-punt procedurali sollevat mis-socjeta` konvenuta huwa gustifikat fil-fatt u fid-dritt u qed jigi milqugh.

Decide

Ghar-ragunijiet premessi tiddeciedi billi tiddikjara irritu u null l-appell tas-socjeta` appellanti u ghalhekk tichdu u tikkonferma s-sentenza appellata.

L-ispejjez taz-zewg istanzi ghandhom jithallsu mis-socjeta` appellanti.

Joseph Azzopardi
Prim Imhallef

Giannino Caruana Demajo
Imhallef

Noel Cuschieri
Imhallef

Deputat Registratur
gr